

Møte den 29. mars

Kveldens program var det klubbens to leger som hadde ansvaret for, med overskriften *Pandemier før og nå, - og i framtida.*

Per Kristiansen var først ute, og gikk gjennom forskjellige epidemier og pandemier som har herjet verden opp gjennom tidene. (epidemi er et utbrudd av en sykdom som sprer seg raskt mellom mennesker i mindre eller avgrensede områder, men en pandemi rammer mennesker over et omfattende, geografisk område, og som nå, over hele verden.)

Pest er en infeksjonssykdom, forårsaket av bakterieinfeksjon. Svartedauden er en slik, og eksisterer også i dag, men i veldig liten grad.

Spanskesyken var en influensalignende sykdom, som herjet hele verden for 100 år siden, og tok livet av, kanskje opp mot 100 mill. mennesker.

Per fortalte om spredning i "gamle" tider, karavaner fra Asia til Europa, den store dødeligheten, og konsekvenser som at kanskje gikk romerriket til grunne grunnet sykdom.

Per Moen tok over, og brakte oss over i nåtiden, med utbruddet av Corona-pandemien, spredning over hele verden, vaksineprogrammer og viktigheten av denne for å stanse utbruddene. Vi fikk et innblikk i moderne vaksiner kontra tidligere måter å fremstille disse på. Mutasjoner av viruset kan tyde på at vi må få påfyll av vaksine, kanskje som vi nå tar influensavaksine hvert år.

Takk til Per og Per for god og interessant informasjon.

Ref: BjH

Møte den 22. mars

Kveldens møte var lagt til Biblioteket, som sammen med Ringebu Roratyrklubb sto som arrangør av kveldens møte. Det var bra fremmøte, og kveldens foredrag hadde overskriften; *Holdninger til bruk av dyr til nytteformål, før og nå.* Det var tidligere ekspedisjonssjef i

Landbruksdept., veterinær Gudbrand Bakken som holdt foredraget.

Han er født og oppvokst på Fåvang, var ansatt i Veterinærinstituttet i 15 år, hvor han bl.a. drev forskning på sammenhengen mellom husdyrmiljø og husdyrhelse. Han var senere i Landbruks- og matdepartementet som veterinærdirektør/ ekspedisjonssjef, og var sentral i etableringen av Mattilsynet. Som pensjonist har han ledet Rådet for dyreetikk i flere år.

Vi fikk høre om tenkemåter før og nå, med linjer tilbake til de greske filosofer, og holdninger til både til oldtiden, og hvordan aksepten til behandlingen av dyr har endret seg. Etikken rundt dette, hvordan mennesker kan påføre dyr smerte, var også tema.

Aksjoner og moderne medier med sine verdensomspennende sosiale nettverk, og disses innflytelse på dyrehold ble også tema for foredraget. Som eksempler her kan nevnes Pelsdyrnæring, Fiskeoppdrett, Tyrefekting, Fjorfeproduksjon, Slaktemetoder osv.

Alle har vært og fortsatt blir ut satt for aksjonister, som påvirker og i stor grad endrer holdninger og synet på dyr. Bakken var opptatt av at næringen, faget, forvaltning, forbrukere, politikere, miljøet, mfl., måtte bli flinkere i å benytte digital kommunikasjon, og således nå ut med faglig og riktig kommunikasjon.

Takk til Bakken, som gav oss et innblikk i de mange utfordringer som sikkert fortsatt ligger framfor oss, samt alle holdningsendringer og dyrevelferd som er endret opp gjennom tiden.

Ref: BjH

Møte den 15. mars

Rob de Jong, som har drevet som optiker i Vålebrua i en årrekke, har nå kjøpt den gamle bygningen; VAALA BRUK.

Klubben var i denne forbindelse invitert til å besøke huset, hvor Rob ga en orientering om bygget, sine planer, og en vandring gjennom bygget.

De fleste av medlemmene i klubben har neppe vært gjennom det innholdsrike huset gjennom 2 underetasjer og 2 etasjer over bakken. Det var derfor en spennende tur gjennom bygget.

Rob fortalte litt om sine planer og tanker for utnyttelsen av bygget, hvor han med sin optikervirksomhet, samt ektefelle Amandas praksis, skal få sin plass i bygget.

Han hadde ideer om bruk av mere av bygget, uten at jeg tar det inn i referatet.

Rob orienterte også om sin virksomhet i Nederland, før han flyttet til Ringeby.

At Rob har kjøpt bygget, og ønsker å sette dette i stand og få ny virksomhet inn, tror jeg klubbens medlemmer synes er flott.

En kortversjon av byggets bruk og historie, er tatt med i dette referatet, og er hentet fra heftet hvor "*gamle hus i Vålebru*" har fått en kort beskrivelse.

Denne historikken er som følger:

VAALA BRUK gamle hus i Vålebru

Byggear: 1915

Byggherre Brukseier J.A. Langvik

Byggemetode: Deler av fundamentet består av mur fra en eldre bygning. Bygningen er murt av sementstein som ble støpt på stedet. Arkitektonisk har bygningen en stil som er vanlig på landsbygda i England, men som er helt uvanlig og seregen i Gudbrandsdalen.

Historikk: I bygningen har det vært mølledrift, elektrisitetsverk og vannverk. Alle disse virksomhetene er i dag opphørt. I første etasje har det også vært forretninger og annen virksomhet. I annen etasje var det leiligheter.

Det har også vært et sagbruk rett nedenfor bygningen.

Tidligere sto det et litt mindre bygg her som hadde samme funksjon. Det ble bygget i 1850-åra av Ole Nilsen Steig og brant ned i 1915. Saghuset, som lå 15 meter unna, og brua over elven var lenge i fare under brannen.

Men som en Lillehammeravis skrev: «Takket være stille vær og utmerket fungerende brannsprøyter samt iherdig slukningsarbeide, lyktes det å redde disse».

Med en viss rett kan en si at Vala Bruk er den bedrift i Vålebru som kan føre sin historie

lengst tilbake i tid.

I 1723 hadde gården Kolstad kvernbruk og sag i Våla "til egen fornødenhed, og lidet for andres."

Da var nok sag (oppgangssag) temmelig ny, mens kvernbruket var minst 50 år gammelt.

Kverna og saga lå da litt lenger oppe i elven.

Til den nye mølla og saga ble det bygget en dam som lå like ovenfor brua. Vannrennen som ga kraft til kverna og saga, ble også brukt av folk i Vålebru til å hente vann fra

Brukseler J.A. Langvik bygget kraftstasjon og startet elektrisitetsverk i 1910, det første i Ringebu. Samtidig ble også vannverket bygget ut. I 1918 solgte Langvik bruket til A/S Vaala Bruk, hvor han selv var største aksjonør.

Etter diverse sammenslåinger de siste tiårene, er det nå det interkommunale Gudbrandsdal Energi som sørger for strømforsyningen.

Generatorene i kraftstasjonen ble brukt helt til det nye Vinkelen Kraftanlegg ble bygget i 1982/83.

Ansvar for vannforsyningen ble overført til Vålebru Vannverk i 1955 og er nå overtatt av kommunen.

Mølla var i drift til ut på 1970-tallet. Saga er flyttet til Tollmoen.

I bygningen har det også vært handelsvirksomhet. Møhlum og Langvik hadde landhandel i den gamle bygningen.

Den har også gitt rom for kafe, urmaker og begravellesbyrå.

En skomaker har nesten alltid holdt til her.

Elverket har i en periode hatt kontor og utsalg i bygget. I 1991 ble bygningen solgt, og ny virksomhet kom inn; videoutleie, kiosk og restaurantdrift.

Vi takker Rob for omvisning og orientering, og ønsker han lykke til med prosjektet.

Ref: BjH

Møte den 08. mars

Kveldens møte ble endret, og Torveig Dahl tok over med følgende program:

Kulturminneplan for Vålebrua.

I 2018 var Gudbrandsdalsmusea engasjerte til å lage grunnarbeidet til en kulturminneplan, Del I. Det blei valgt ut ca. 20 kulturminner som kommunen ønsket å ha et vern for.

I 2021 ble Torveig engasjert til å lage Del II Vålebru og Del III Fåvang sentrum. Torveig ønsket å ha med Oddleiv Ringlund fra Gudbrandsdalsmusea på arbeidet, og feltarbeidet i Vålebrua blei gjort sist sommer og bearbeidet i løpet av høst/ vinter. Fåvang sentrum vil bli gjennomført til sommeren/ høsten. Arbeidet skal til administrativ behandling og legges fram for styringsgruppa, som er levekårsutvalget. Arbeidet er delfinansiert av Riksantikvaren og Innlandet FK-

Avgrensinga er den samme som prosjektet "Vålebrua inn i framtida". Det vil bli utarbeidet et fakta-ark for hvert kulturminne/ miljø.

Det blir lagt vekt på å finne informanter som er godt kjent med Vålebruas historie , samt oppsøkende virksomhet.

I planen vil det bli delt inn i markante perioder fra slutten av 1800 tallet og fram til i dag.

Viktige element som bør bevares eller videreføres blir listet opp for å konkretisere arbeidet, som f. eks. mangfold av butikker i første etasje eller gateplan , fortetting av husfelt, møteplasser ute i gata, hager og bakgårder, varierte kafeer, flere leiligheter/bosteder, beholde eller utvikle gangveger /smug. Høgda på nye bygninger må diskuteres nøye. (kanskje bør ingen hus ruve høyere enn Kaupanger?)

Et viktig arbeid er tydeligvis godt i gang, og takk til Torveig for orienteringa om status så langt.

Ref: BjH

Møte den 01. mars

Presidentens møte og komitemøter:

Presidenten hadde meldt forfall, og Nils Todal ledet møtet.

Nils startet møte med stillhet for Ukraina. Han fortalte at det er 46 Rotary klubber i Ukraina med til sammen 850 medlemmer.

Torveig fortalte litt om distriktsmøte og spesielt RYLA.

På RYLA samlingen blir Ringeby rotary klubb representert med 2 deltagere da Iver Grytting har meldt forfall.

Deretter hadde vi komitemøter samtidig med bevertning. Ingen referater fra møtene.

Ref: Arne G

Klubbkveld Ringeby Rotary 22. februar 2022

President Svein O Olsen ynskja medlem og fylgje velkomen. Det var ein som hadde hatt bursdag, og Svein takka for blomster til sin 70 års dag dagen før.

Ola Robøle hadde 3 minutt, og Torunn Wadahl fortalde at Ola hadde vorte ramma av ei stygg ulukke for 21 år sidan, han er veldig glad i vera i fjellet, og hadde hytte ved Skjervangen, eller

Lensmannstjønn, kalla opp etter far hans som bygde hytta der – og var lensmann. Ho las opp eit dikt for Ola: *Fjellvise* av Øyvind Skurdal.

Svein ynskja kveldens foredragshaldar, Dag Kolsrud, velkomen. Nils introduserte Kolsrud, fødd på Voss, voksen opp på Gjøvik, bur nå fast i Krystallen i Kvittfjell, kjend musikar og komponist.

Dag Kolsrud fortalde fritt frå sitt arbeid som musikar og komponist, med hovudvekt på arbeidet fram mot opningsseremonien for OL på Lillehammer kl. 16.00 13. februar 1994. Han er fråhaldsmann.

Han hadde i utgangspunktet ikkje utdanning som musikar, men vart kopla inn som komponist for ein musikal i samarbeid med Gjøvik Barneteater som ung. Gjøvik Rotary oppmoda han om å søkje eit større musikkstipend gjennom Rotary til eit musikkstudium i USA. Det var totalt 1750 søkjarar, og han vart valt ut til utdanninga i Georgia. Det var fyrste gongen han var utanom Noreg. Der gjekk han saman med 200 studentar frå heile verda, og hadde nokre lærerike og konfliktfylte opplevingar gjennom studiet. Han vart kjent med RI President, Jack Everitt (?) som vart mentor og sponsor for Dag og han fekk såleis fullfinansiert og gjennomført

masterstudiet.

Han budde ei tid i Los Angeles og fekk gode og spanande oppgåver der innan filmmusikk/scene-produksjonar, m.a. ein film med Steven Spielberg, var produsent for Lionel Richie mfl. Der trefte han Morten Harket og resten av AHA, og vart deira musikalske leiar og var med på to verdsturnear med dei.

Han budde så 14 år i London og hadde gode jobbar, eit rikt miljø med dyktige folk slik at han fekk etter kvart eit sterkt og mangfaldig nettverk. Starta gruppa «One too many» og hadde mange oppdrag.

I 1988 fekk Lillehammer tildelt OL i 1994. Han vart kontakta av Rolf Nereng i LOOC (pr/informasjon mm) om han kunne komponere noko for opningsseremonien. Han kommenterte fritt ulike tilhøve innan organisasjonen og arbeidet med opnings/avslutningsseremonien, og var sterkt kritisk til at det ikkje vart betre organisert og utnytta til meir utvikling, særleg var han kritisk til måten ein ikkje gjekk for dei beste, dei med mest relevant kompetanse på dei ulike plassane i organisasjonen/komiteane. Dette førte til uavklara mandat og mykje usemje, og etter kvart store utskiftingar. *(eg går ikkje meir inn på dette i referatet)*

Dag hadde ei sentral rolle i høve musikken og showet i seremoniane saman med Kjersti Alveberg, Bentein Baardson, Arne Haugerud og Gerhard Heiberg m.fl.

Ref: Torveig

Møte den 15. feb

Kveldens program blei avholdt i Innovasjonssentret, hvor "Opplandsarkivet, avd. Midt-Gudbrandsdal" - holder til. Det var arkivar Tom Willy Rustad som sto for programmet,

med god hjelp fra medarbeider Oddleiv Ringlund.

Tom Willy ønsket oss velkommen med et par låter på "to-rader" fra det nye arkivets rikholdige samling av gammel musikk og folkemusikk fra Midt- Gudbrandsdal.

Tidligere direktør i Gudbrandsdalsmusea, Torveig Dahl, fikk i 2016 med seg midtdalskommunene i å etablere et eget lokalt privatarkiv for Ringebu, Sør- Fron og Nord-Fron. Mye arkivmateriale var allerede på Maihaugen, men ble flyttet til Ringebu i august 2016.

DNB sin bankfilial i Ringebu ble lagt ned, og bankhvelvet i kjelleren var godt egnet som magasin. I 2. etg. i bygget var det flotte kontorlokaler.

Torveig fikk litt tid i begynnelsen av møtet, for å orientere om oppstarten og flyttinga fra Maihaugen.

Arkivarbeidet skal formidle lokalhistorie, være en samlingsplass for ulike institusjoner og organisasjoner, ta imot og registrere lokalhistorisk materiale, dokumentere lokalhistorisk aktivitet, og skal være tilgjengelig på digitale plattformer.

Folk er stort sett flinke til å komme med arkivstoff.

Eksempler: Rolf Nordbergs kjempemessige LP- platesamling, vise kvinnehistorien, og dokumentere håndverkstradisjoner, historien og utviklinga av Peer Gynt på Gålå, motivasjon

og hjelp ved utstillinger, i det store og hele ta vare på historien, bl.a. fra lag, foreninger og organisasjoner.

Mesteparten så langt er papirarkiv.

Ringlund fortalte fra arbeidet med å ta i mot arkivmateriale, katalogisere dette og lagre dette.

Vi fikk også anledning til å få en titt ned i magasinet og arkivet.

Takk til Tom Willy og Oddleiv for orientering og omvisning, og referenten trur nok at strømmen av innbyggere med arkivmateriale vil øke etter hver som dette blir enda bedre kjent.

Ref: BjH

Møte den 08. feb

Kveldens foredrag var ved Sjur Mykletun, og overskriften på kveldens tema var "vår greske øy, LESBOS". Ekteparet Mykletun kjøpte hus på øya i 2011, som er et eldre 2 etasjes hus i stein, ligger flott til i skrånende terreng, med utsikt utover havet. Sjur påpekte at når en bor ved havet, har en alltid noe å se på, og som fremstår forskjellig fra gang til gang.

Lesbos ligger tett opp mot Tyrkia, med et smalt stred som skiller disse.

Øya er på ca. 1600 km², og er altså en del større enn Ringebu Kommune (1250 km²), og har ca. 100.000 innbyggere.

Vi fikk en kort innføring i olivendyrking fra øyas 11 mill oliventrær, våtmarksområder med mange fuglearter som "hviler " på sine trekkveier. Oliventrær blir meget gamle og har tykke stammer.. Øya har et relativt stort biologisk mangfold.

På sjøen utenfor huset er det stor militær sjø- aktivitet,

Øya har vært, og er vel delvis fortsatt svært belastet med flyktninger som kommer sjøvegen.

I 2015 kom det 450.000 flykninger til øya! - og en kjempestor flyktingleir blei etablert. (MORIA)

Men i byområdene er det nesten ikke biler, bratt terreng og mye trapper i smale gater gjør det til en vanskelig øvelse.

I sommer månedene har de et utstrakt sosialt liv med venner og naboer.

Sjur gav oss også et innblikk i dåp, begravelser og skikker , hvor kirken har en svært viktig rolle, samt treffsteder på tavernaer mm.

Min observasjon var at Sjur var svært begeistret for stedet , og kanskje hadde utviklet et slags "kjærlighetsforhold" til Øya.

Takk til Sjur for "turen til LESBOS":

Ref: BjH

Alle møter i 2022 fram til møte den 8 feb. var avlyst grunnet Korona-pandemien.